

Bach in alle essentie

Johann Sebastian (1685-1750) & Carl Philipp Emanuel (1714-1788):
Suite – Concerto's – Symfonie
voor strijkorkest

J. C. Weigel, *Musicalisches Theatrum* (Nürnberg, ca.1722)
© Lebrecht Music & Arts/ColouriserAL

In der Beschränkung zeigt sich erst der Meister
(Eerst in de beperking toont zich de meester)
J. W. von Goethe, ca.1800

Hoe bijzonder treffend Goethes beroemde uitspraak is als beschouwing bij grote kunst wordt hier niet alleen aangetoond door de loutere kwaliteit van de voorgestelde muziek, maar bovendien bleek het idee "*less is more*" ook een ideale leidraad te vormen voor Les Muffatti bij het selecteren van passende werken voor dit programma.

Er is wellicht geen enkele andere familie in de westerse muziekgeschiedenis die zoveel uitmuntende musici en componisten heeft voortgebracht als de familie BACH uit Thüringen in Centraal Duitsland. Hun muzikale activiteiten omspannen de periode van het midden van de 16de tot het eind van de 19de eeuw. De enorme hoeveelheid hoogkwalitatieve muziek die ze samen produceerden, bemoeilijkt in aanzienlijke mate de taak om één enkel concertprogramma samen te stellen dat gewijd is aan verschillende leden van de familie. Les Muffatti besloten daarom om zich in tweeërlei opzicht te beperken: enerzijds door slechts twee, 18de-eeuwse Bachs te selecteren en anderzijds door alleen werken voor strijkorkest te weerhouden.

Johann Sebastian's derde orkestsuite **BWV 1068** is wellicht het best bekend in de feestelijke en groots opgezette versie van 1730-1731, met trompetten, pauken en hobo's. Onderzoekers zijn het er echter over eens dat het werk ontstond te Köthen rond 1718 als een suite voor strijkers alleen, en het is zonder enige twijfel deze, meer sobere versie die Bachs affectieve nuances, ritmische contrasten en verfijnde polyfone texturen op de meest subtiele wijze uit de verf laat komen. Ook van het concerto **BWV 1041** bestaan twee versies: één voor viool en strijkers, geschreven te Leipzig rond 1730, en een iets latere bewerking (Leipzig,

1738) voor klavecimbel en strijkers (BWV 1058). Het is niet zozeer de contrasterende klankkleur van het klavecimbel die we hier nodig hebben om het raffinement van Bachs beklievende dialoog tussen *solo* en *ripieno* ten volle te kunnen beleven en naar waarde schatten, maar veeleer het vermogen van de viool om afwisselend volledig te versmelten met de *tutti* en er zich van te onderscheiden met lyrisch gearticuleerde frases en idiomatische, virtuoze passages; en dit is toch precies wat de retorische essentie vormt van dit concerto.

De drie concerti die **Carl Philipp Emanuel** oorspronkelijk componeerde voor cello en strijkers ontstonden kort na 1750, het jaar waarin zijn vader overleed en tevens het jaar dat traditioneel beschouwd wordt als het officiële einde van de barokperiode. In die context is het concerto **Wq.171** wel bijzonder representatief, want de drie bewegingen ervan vormen als het ware een perfecte samenvatting van de drie belangrijkste muziekstijlen die in het postbarokke Duitsland gangbaar waren: galant, *Empfindsamkeit* en (ontluikende) *Sturm und Drang*. **Wq.177**, gecomponeerd in 1756, was niet alleen één van Carl Philipp Emanuels populairste symfonieën, maar aantoonbaar ook één van zijn eigen persoonlijke lievelingswerken. Het is inderdaad vooral dit onderdeel van zijn oeuvre waarmee zoon Bach demonstreert hoe goed hij de relatie begrepen had tussen zelfbeperking en vakmanschap, hoezeer hij in staat was om *Natur* en *Kunst* met elkaar te verzoenen, zoals ook Goethe het wou, en hoe moeiteloos hij ongeremde emotionele zeggingskracht hand in hand liet gaan met rationele, weldoordachte vormprincipes. Hij laat hier duidelijk zien in welke mate hij reeds was losgekomen van het cerebrale barokke ideeëngoed van zijn vader en hoe dicht hij al stond bij de esthetische idealen van de vroege romantiek.

Programma

Johann Sebastian BACH: *Suite* nr. 3 in D-groot (BWV 1068a) voor strijkers en basso continuo

Ouverture / Air / Gavotte / Bourrée / Gigue [ca. 18 min.]

Johann Sebastian BACH: *Concerto* in a-klein (BWV 1041) voor viool, strijkers en basso continuo

[zonder aanduiding] / Andante / Allegro assai [ca. 14 min.]

Carl Philipp Emanuel BACH: *Concerto* in Bes-groot (Wq.171) voor cello, strijkers en basso continuo

Allegretto / Adagio / Allegro Assai [ca. 25 min.]

Carl Philipp Emanuel BACH: *Sinfonia* in e-klein (Wq. 177) voor strijkers en basso continuo

Allegro assai / Andante moderato / Allegro [ca. 11 min.]

Bezetting (17)

Les Muffatti onder leiding van Peter Van Heyghen

Solisten: Marian Minnen (cello)
François Fernandez (viool)

Orkest: 7 violen, 2 altviolen, 2 cello's, contrabas
klavecimbel, aartsluit

Contact

Les Muffatti: info@lesmuffatti.be, www.lesmuffatti.be
Peter Van Heyghen (artistieke leiding): +32 498 11 39 35, peter@lesmuffatti.be